

Suomen Lakimiesliitto
Uudenmaankatu 4-6 B
00120 Helsinki

Sisäasiainministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Lausunto:

Poliisiin kohdistuva sisäinen laillisuusvalvonta -raportti

Poliisiin kohdistuva laillisuusvalvonta

Poliisin toiminnan tehokkuus, laillisuus ja oikeudellisesti korkea laatu ovat erittäin tärkeitä oikeusvaltion takeita. Tämän vuoksi oikeustieteellisen koulutuksen määrän ja laadun on oltava poliisin tutkintokoulutuksessa ja täydennyskoulutuksessa vähintään nykyisellä tasolla. On tärkeää, että koulutuksesta vastaavat ja opetusta antavat oikeustieteellisen yliopistokoulutuksen saaneet lakimiehet.

Lakimiesliitto pitää erityisen tärkeänä, että poliisissa on hyvin ja tehokkaasti järjestetty sisäinen laillisuusvalvonta. Sen edellytyksenä on, että poliisin kaikissa yksiköissä on riittävästi oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneita lakimiehiä. Sisäisen laillisuusvalvonnan toimintatavan pitäisi olla mahdollisimman reaaliaikaista ja mahdollisia virheitä tai niiden vaikutuksia ennalta estävää. Laillisuusvalvonnan reaaliaikaisuus voidaan saavuttaa useilla sisäisiä toimintatapoja koskevilla uudistuksilla esimerkiksi siten, että poliisissa jo kerran ratkaistua tutkintapyyntöä koskeva uusi tutkintapyyntö tai tutkinnan päättämistä koskevan päätöksen arvostelu annetaan säännönmukaisesti ao. poliisilaitoksen oikeusyksikön ratkaistavaksi.

Poliisin sisäisen laillisuusvalvonnan on kyettävä myös paljastamaan tarkastustoiminnalla ja muuten mahdollisia virheellisiä tai oikeudellisesti kritiikille alttiita menettelyjä sekä reagoimaan hallinnon ulkopuolelta tulevaan erilaiseen arvosteluun, mm. kanteluihin.

Lakimiesliitto pitää tämän vuoksi tärkeänä, että poliisilaitoksiin Pora III -uudistuksen yhteydessä perustetuissa oikeusyksiköissä on myös riittävästi lakimieskoulutuksen saaneita mm. sen vuoksi, että laillisuusvalvonta olisi uskottavaa ja ansaitsee luottamusta. Laillisuusvalvonta on poliisissa tällä hetkellä alimittaisesti resursoitua ja asiaan tulee kiinnittää huomiota toimintaa edelleen kehitettäessä. Viraston päällikön alaisena suoraan toimiva oikeusyksikkö tulisi perustaa kaikkiin niihinkin yksiköihin, joissa sitä ei nyt ole, etenkin Keskusrikospoliisiin. Erityisen tärkeää on myös, että koko hallintoon kohdistuvaa laillisuusvalvontaa Poliisihallituksessa suorittavalla yksiköllä on riittävät voimavarat ja muut toimintaedellytykset.

Parhaan tuloksen saamiseksi mahdollinen laintasoinen sääntely poliisin laillisuusvalvontaa koskien tulisi tehdä huomioon ottaen oikeusyksiköistä saatu kokemus. Näin käytännössä kertynyttä kokemusta voidaan käyttää hyväksi lainsäädäntötyössä. Sisäisen laillisuusvalvonnan toimivaltuuksista etenkin salassapitosäännösten ja valvonnassa saadun tiedon hyödyntämisen osalta tulisi säätää lailla.

Virkamiehiin kohdistuva laillisuusvalvonta

Lakimiesliitto katsoo, että lähtökohtaisesti poliisin palveluksessa olevien virkamiesten ei pitäisi olla eri asemassa laillisuusvalvonnan kohteena kuin muidenkaan virkamiesten. Asiassa on kuitenkin virkamiehen oikeusturvan kannalta varsinkin poliisissa monia ongelmallisia kohtia, joista tulisi säätää lailla, esimerkiksi liittyen vastaamisvelvollisuuteen, itsekriminointisuojaan, salassapitovelvollisuuteen ja vaikenemisoikeuteen sekä tietojen hyödyntämiseen selvityksiä annettaessa.

Helsingissä 7.3.2014

Jorma Tilander
Toiminnanjohtaja